

## **Wskazówki dla lekarzy weterynarii małych zwierząt dotyczące organizacji wizyt lekarsko-weterynaryjnych celem obniżenia ekspozycji na SARS-CoV-2**

### **WIZYTY, KTÓRE NALEŻY ODWOŁAĆ LUB PRZEŁOŻYĆ :**

- Szczepienia (chyba, że wymaga tego sytuacja epizootyczna, na przykład w schronisku, lub dotyczy to szczepień wymaganych przez ustawodawcę tj. wścieklizna)
- Wizyty lekarsko-weterynaryjne niezwiązane z leczeniem np. profilaktyczne badanie kliniczne, przycinanie pazurów, konsultacje dietetyczne
- Zabiegi sterylizacji zwierząt towarzyszących
- Wizyty związane z rozrodem zwierząt.

### **WIZYTY, WOBEC KTÓRYCH ZALECA SIĘ KONSULTACJĘ ZDALNĄ (NP: PRZEZ TELEFON, VIDEOCZAT, E-MAIL):**

- Drobne urazy, np: zerwane pazury
- Problemy dermatologiczne w tym alergiczne zapalenia skóry
- Opróżnianie gruczołów okołoodbytowych, jeżeli istnieje ryzyko wytworzenia się przetoki
- Kontrole pooperacyjne
- Wizyty kontrolne dotyczące przedłużania recept u pacjentów stabilnych np. cukrzyków z dobrą kontrolą parametrów glukozy we krwi.
- Wymioty/biegunka u zwierząt nie przejawiających pogorszenia samopoczucia.
- Bładość błon śluzowych
- Żółtaczka
- Problemy stomatologiczne
- Guzy
- Rany
- Niskiego stopnia kulawizny
- Problemy oftalmologiczne
- Anoreksja
- Wypływ z pochwy
- Niespecyficzne pogorszenie samopoczucia

### **WIZYTY WYMAGAJĄCE PEŁNEGO BADANIA KLINICZNEGO:**

- Którekolwiek z powyższych, jeżeli w ocenie lekarza weterynarii jest to uzasadnione ze względów dobrostanu i zdrowia zwierzęcia.
- Ciężkie obrażenia ciała np. wypadki komunikacyjne
- Napady drgawkowe
- Zapaść
- Kaszel trwający powyżej tygodnia
- Dusznosc
- Komplikacje porodowe np. dystocia

- Ostra kulawizna kończyn
- Opuchlizna brzuszna
- Krwawienie
- Uporczywe wymioty
- Zatrucie (po wcześniejszym potwierdzeniu istotnego ryzyka dla zdrowia pacjenta)
- Problemy z oddawaniem moczu lub defekacją
- Poliura/Polidypsja
- Wymioty i biegunka ze znacznym pogorszeniem samopoczucia zwierzęcia
- Kontynuacja leczenia i kontrola lekarska zwierząt cierpiących na chorobę Addisona
- Wizyty kontrolne pacjentów z nieuregulowanym przebiegiem cukrzycy
- Muszyca
- Niedrożność jelit u małych zwierząt towarzyszących tj. króliki
- Eutanazje

Dziękujemy za pomoc w tłumaczeniu, dzięki któremu polscy lekarze weterynarii będą mogli skorzystać z najnowszych zaleceń.  
Tłumaczenie: Paweł Kowalczyk MRCVS, korekta i opracowanie: Vetnolimits

Jeśli i Ty chciałbyś nam pomóc w tworzeniu dokumentów i opracowań i zaangażować się w bezinteresowną pracę na rzecz polskiej profesji weterynaryjnej poprzez tworzenie materiałów edukacyjnych - napisz do nas: [info@vetnolimits.com](mailto:info@vetnolimits.com)

## Odpowiedź na COVID-19: Ponowne użycie masek chirurgicznych lub masek P2 / N95

Środa, 25 marca 2020 r

W ZLZ oraz organizacjach opieki zdrowotnej brakuje jednorazowych masek chirurgicznych i masek P2 / N95. Prośba o dostęp do medycznych zapasów w celu ich dystrybucji weterynaryjnej została zgłoszona, jednak mogą one być nieosiągalne przez wiele miesięcy podczas trwania pandemii COVID-19.

Oświadczenie - Sytuacja się zmienia. Ponowne użycie masek **nie** jest rekomendowane, a niniejsze wytyczne są zalecane tylko w skrajnych sytuacjach, takich jak pandemia COVID 19. Po otrzymaniu odpowiednich zapasów środków ochrony osobistej należy powrócić do zalecanego użycia ze względów bezpieczeństwa swojego, a także personelu, pacjentów i klientów.

### Co muszę wiedzieć

#### Czy muszę nosić maskę podczas konsultacji weterynaryjnej?

Nie. Maski NIE SĄ WYMAGANE [1] podczas ogólnych konsultacji. Jeżeli klient kaszle lub jest przeziębiony, poproś go o natychmiastowe opuszczenie zakładu leczniczego dla zwierząt. Upewnij się, że na drzwiach zakładu leczniczego dla zwierząt znajduje się informacja, że zaleca się klientom wcześniej zadzwonić jeżeli mają objawy przeziębienia lub grypy, kaszlu lub przebywają na domowej kwarantannie.

Należy indywidualnie ocenić ryzyko z uwzględnieniem informacji o bezobjawowych nosicielach (nawet 30-60% populacji), a także przeżywalności wirusa w powietrzu - nawet kilka godzin.

#### Czy noszenie maski ma wady?

Maska może działać jako pomoc, aby nie dotykać twarzy. Zachowaj ostrożność, ponieważ zewnętrzna powierzchnia maski może zostać zanieczyszczona i nie należy jej dotykać. Musisz określić, która opcja jest dla Ciebie bezpieczniejsza.

#### Czy muszę nosić maskę podczas operacji?

Tak, lepiej jest nosić maskę podczas operacji. Jeśli wykonujesz operację i masz ograniczoną ilość masek lub nie masz do nich dostępu, w tej sytuacji możesz z niej zrezygnować. W takim przypadku nie należy rozmawiać, kichać, ani kaszleć nad pacjentem. Możesz użyć ręcznie robionej maski, aby chronić pacjenta przed wydzielinami z dróg oddechowych. Więcej informacji poniżej.

#### Kiedy muszę nosić maskę chirurgiczną?

Gdy istnieje ryzyko infekcji przenoszonej drogą kropelkową. Rozpryskiwana w powietrzu ślina wraz z wydzielinami z jamy nosowej jest ciężką i może przenosić się na odległość około jednego metra[2].

Maski chirurgiczne mogą:

1. Chronić osobę je noszącą - gdy istnieje ryzyko dotarcia do nosa lub ust aerozolu śliny wraz wydzielinami dróg oddechowych innych osób
2. Ograniczyć rozprzestrzeniania się - w przypadku noszenia przez osoby, które mogą kichać lub kaszleć, maska będzie zawierać kropelki wydzieliny[3]

### **Kiedy muszę nosić maskę P2 / N95?**

Sytuacje, kiedy należy nosić Maski P2 / N95 :

1. Konsultacje lub ryzykowne procedury dotyczące koni.
2. Konsultacje ptaków, gdy istnieje podejrzenie Ornitozy.
3. Cesarskie cięcie u kotów i psów w celu zmniejszenia ryzyka zarażenia gorączką Q (choroba występująca w Australii - przyp. Vetnolimits)
4. Badanie poronień (na przykład małych przeżuwaczy) lub upadków drobiu. [4]
5. W celu dodatkowej ochrony należy również nosić okulary ochronne lub maski na twarz[4]

### **Jak zdjąć maskę?**

- Umyj ręce
- Maski należy zdejmować, rozwiązując tasiemki lub ściągając elastyczne zauszuki.
- NIE dotykaj przedniej części maski - ten obszar jest zanieczyszczony.
- Wyrzuc maske
- Umyj ręce [4]

[https://covid-19training.com.au/res/ppe\\_sequence.pdf](https://covid-19training.com.au/res/ppe_sequence.pdf) (zarejestruj się aby uzyskać dostęp)

### **Jak najlepiej przechowywać moją maskę do ponownego użycia?**

Nie zaleca się ponownego użycia masek jednorazowego użytku (chirurgicznych lub P2 / N95).

- W wyniku pandemii COVID 19 brakuje wielu środków ochrony osobistej, dlatego może być konieczne ponowne użycie masek.
- Wpisz swoje imię z boku maski PRZED użyciem.
- Zdejmij maskę, rozwiązując tasiemki lub ściągając elastyczne zauszuki, uważając, aby nie dotknąć przedniej części maski. Umieść maskę w czystym, przewiewnym opakowaniu takim jak papierowa torba pomiędzy kolejnymi użyciami [5]
- Umyj ręce przed i po dotknięciu lub regulacji filtra. Unikaj dotykania wnętrza filtra. [5]

W przypadku ponownego użycia maski P2 / N95 należy upewnić się, że maska nadal szczelnie przylega do twarzy[5]. Jeśli maska jest nie przylega szczelnie, użyj nowej.

### **Kiedy MUSZĘ wyrzucić moją maskę chirurgiczną lub maskę P2 / N95?**

Maski MUSZĄ zostać wyrzucone:

- Gdy znajduje się na nich krew lub inne płyny ustrojowe

- Po zastosowaniu w procedurze generowania aerozolu
- Po bliskim kontakcie z pacjentem / osobą z chorobą zakaźną wymagającą środków ostrożności[5]
- Jeśli maska jest uszkodzona
- Jeśli maska P2 / N95 nie przylega szczelnie do twarzy

### **Czy mogę zrobić własną maskę?**

Wszystkie maski mogą zmniejszać narażenie na aerozol. Domowe maski nie będą tak skuteczne, jak maski chirurgiczne lub P2 / N95, jednak mogą zapewnić pewną ochronę, jeśli specjalistyczne maski nie są dostępne. Jedno z badań wykazało, że domowe maski wykonane z ściereczek zapewniały około połowy poziomu ochrony jako maski chirurgiczne [6]. W innym badaniu testującym różne materiały, takie jak koszulki, ręczniki i szaliki, stwierdzono, że mogą one zapewnić jedynie minimalną ochronę dróg oddechowych [7].

Chociaż nie poleca się robienia własnych masek, mogą one zapewnić pewną ochronę pacjentom poddawany zabiegom chirurgicznym. Upewnij się, że zmieniasz maskę między każdym pacjentem.

Używanie ręcznie robionych masek podczas operacji pomoże zmniejszyć przenoszenie aerozolu i chroni pacjenta. Użyte raz, a następnie wyprane w dostępnym w handlu detergencie w przynajmniej 71 stopniach Celsjusza przez co najmniej 25 minut pomagają zmniejszyć ryzyko zakażenia. Suszenie w suszarce bębnowej w wysokiej temperaturze przyczyni się jeszcze bardziej do ograniczenia czynników chorobotwórczych [8, 9].

Na serwisie youtube można znaleźć filmy instruktażowe jak wykonać takie maski:

<https://parade.com/1012729/jessicasager/how-to-sew-a-face-mask-to-overcome-the-shortage-during-coronavirus-pandemic/> Lub

<https://www.connexionfrance.com/French-news/French-hospital-Grenoble-Alpes-shares-home-made-mask-instructions-online>

### **Co z zamawianiem masek online z zagranicy?**

Zarówno maski chirurgiczne, jak i P2 / N95 są wykonane zgodnie z surowymi wymogami australijskimi. Maski zakupione za granicą mogą nie posiadać tego samego poziomu ochrony i zapewniać fałszywe poczucie bezpieczeństwa. Upewnij się, że spełniają one standardy środków ochrony osobistej (patrz poniżej).

### **Testowanie dopasowania masek P2 / N95**

Przed założeniem maski należy wykonać test dopasowania masek P2 / N95. Jest to ważne, aby zapewnić ich szczelność. Dostępnych jest kilka rodzajów masek P2 / N95. Link do filmu instruktażowego testu szczelności znajduje się poniżej.

<https://www.health.qld.gov.au/clinical-practice/guidelines-procedures/diseases-infection/infection-prevention/transmission-precautions/p2n95-mask>

Osoby noszące brody nie mogą używać masek P2 / N95, ponieważ nie są w stanie założyć ich odpowiednio szczelnie.

## Co dobrze wiedzieć

### Co to są jednorazowe maski chirurgiczne?

Maski chirurgiczne spełniające australijskie standardy są nieprzepuszczalne dla płynów i zapewniają ochronę błony śluzowej nosa i jamy ustnej przed zanieczyszczeniem kropelkami [3].

### Co to są maski P2 i N95?

- P2 odnosi się do europejskich wymagań testowych.
- N95 odnosi się do wymagań testowych Amerykańskiego Narodowego Instytutu Bezpieczeństwa i Higieny Pracy
- Australijskie wymagania dotyczące filtrów P2 podano w normie AS / NS 716: 2012
- Maski P2/N95 są używane podczas zachowywania środków ostrożności przeciwko patogenom przenoszonym drogą powietrzną jako uzupełnienie standardowych środków ostrożności
- Filtry P2 minimalizują zanieczyszczenia przenoszone drogą kropelkową, zapewniając dokładne dopasowanie i solidne uszczelnienie.
- Ograniczają one dostęp cząsteczek aerozolu od 0,3 do 0,6 mikrona [3].

### Jakie są środki ostrożności przeciwko patogenom przenoszonym drogą powietrzną?

Środki ostrożności przeciwko patogenom przenoszonym drogą powietrzną są stosowane jako uzupełnienie standardowych środków ostrożności (takich jak higiena rąk, fartuchy, rękawiczki, okulary ochronne).

Są stosowane w zakażeniach, o których wiadomo, że są przenoszone między ludźmi, takich jak COVID 19.

Aerozole zawierają bardzo małe cząsteczki, które mogą zostać zawieszone w powietrzu i pokonać odległość dwóch metrów [2]. Aerosol może wylądować na powierzchniach takich jak biurka, podłogi, klamki do drzwi.

Gdy wymagane są środki ostrożności przeciwko patogenom przenoszonym drogą powietrzną, należy nosić maskę P2 / N95.

<https://www.safetyandquality.gov.au/sites/default/files/migrated/Portrait-NSW-Standardised-Infection-Control-and-Prevention-Signs.pdf>

### Jakie są środki ostrożności dotyczące patogenów przenoszonych drogą kropelkową?

Kropelki unoszą się w powietrzu i pozostają w nim przez krótki czas. Kropelki mogą podróżować około 1 metra, ponieważ są ciężkie [2]. Dlatego należy zachować odstęp 1,5-metra od innych osób.

Maskę chirurgiczną należy nosić, jeśli istnieje zagrożenie kontaktu z zakaźnym aerozolem, na przykład kaszel, kichanie psa lub podczas endoskopii [8].

## Przydatne plakaty

- WHO: Kiedy używać maski
- WHO: Jak ściągnąć maskę
- Kontrola zakażeń w przypadku pandemii, Royal Australian College of General Practitioners: informacje o użyciu i czyszczeniu maski

## Bibliografia

1. Centers for Disease Control. *Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)*. 2020 18 March 2020 [cited 2020 17 March 2020]; Available from: [https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/prepare/prevention.html?CDC\\_AA\\_refVal=https%3A%2F%2Fwww.cdc.gov%2Fcoronavirus%2F2019-ncov%2Fabout%2Fprevention.html](https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/prepare/prevention.html?CDC_AA_refVal=https%3A%2F%2Fwww.cdc.gov%2Fcoronavirus%2F2019-ncov%2Fabout%2Fprevention.html).
2. Health, D.o. *Transmission of respiratory diseases and managing the risk*. 2020 [cited 2020 19 March 2020]; Available from: <https://www1.health.gov.au/internet/main/publishing.nsf/Content/transmission-of-respiratory-diseases-and-managing-the-risk>.
3. Australian Commission on Safety and Quality in Health Care, *Australian Guidelines for the Prevention and Control of Infection in Healthcare* 2019, National Health and Medical Research Council,. p. 362.
4. Australian Veterinary Association. *Guidelines for veterinary personal biosecurity*. 2017 May 2017; 3rd:[Available from: <http://www.ava.com.au/sites/default/files/Guidelines-for-veterinary-personal-biosecurity-2017-FINAL.pdf>.
5. Centers for Disease Control. *Recommended Guidance for Extended Use and Limited Reuse of N95 Filtering Facepiece Respirators in Healthcare Settings*. 2018 28 march 2018 [cited 2020 18 March 2020]; Available from: <https://www.cdc.gov/niosh/topics/hcwcontrols/recommendedguidanceextuse.html>.
6. Sande, M.v.d., P. Teunis, and H.W.R. Sabel, *Professional and home-made face masks reduce exposure to respiratory infections among the general population*. 2008.
7. Rengasamy, S., B. Eimer, and R.E. Shaffer, *Simple Respiratory Protection—Evaluation of the Filtration Performance of Cloth Masks and Common Fabric Materials Against 20–1000 nm Size Particles*. *Annals of Occupational Hygiene*, 2010. **54**(7): p. 789-798.
8. Anderson, M.E.C., M. Wimmers, and J.S. Weese, *Infection prevention and control best practices for small animal veterinary clinics*. 2019, Ontario Animal Health Network: Guelph.
9. Caveney, L., B. Jones, and K. Ellis, *Veterinary infection prevention and control*. 2012: John Wiley & Sons, Chichester UK.

Dziękujemy za pomoc w tłumaczeniu, dzięki któremu polscy lekarze weterynarii będą mogli skorzystać z najnowszych zaleceń.  
Tłumaczenie: Katarzyna Bujacz MRCVS, korekta i opracowanie: Vetnolimits

Jeśli i Ty chciałbyś nam pomóc w tworzeniu dokumentów i opracowań i zaangażować się w bezinteresowną pracę na rzecz polskiej profesji weterynaryjnej poprzez tworzenie materiałów edukacyjnych - napisz do nas: [info@vetnolimits.com](mailto:info@vetnolimits.com)